

הדין, והם זמנים ידועים, והרי בארוה.

משום שהרי כשעולה הבקר, אברהם מתעורר בעולם ואוחז את הדין לקשר אותו עמו, ובראשית שלש השעות הראשונות נוסע הדין ממקומו להתעורר בו ביצקב, עד שמתעוררת תפלת המנחה שמתזירה את הדין למקומו, ומתעורר הדין שלמטה להתקשר בדין של מעלה, שהרי אז נקשר דין עם דין, וצריך להזהר.

עוד, כשהדין מתעורר בעולם והמות נמצא בעיר, לא צריך האדם ללכת יחידי בשוק, והרי בארנו את הדברים, אלא צריך לסגר את עצמו שלא יצא החוצה, כמו שבארנוהו בנח שסגר את עצמו בתבה שלא ימצא לפני המשחית.

ועל זה לך עמי בחדרך, סגר את עצמך, וסגר דלתך בעדך, שלא יתראה לפני המשחית. חבי כמעט רגע עד יעבר זעם, שאחר שעובר הדין אין רשות למשחית להשחית.

בא ראה, שהקדוש ברוך הוא בשביל האהבה שהוא אוהב את ישראל וקרב אותם אליו, פל שאר העמים עובדי כוכבים ומזלות שונאים את ישראל, משום שהם מרחקים וישראל קרובים.

ובא ראה, משום האהבה שאהב יעקב את יוסף יותר מאחיו, אף על גב שכלם היו לו אחים, מה פתוב? ויתנפלו אתו להמיתו. פל שכן העמים עובדי עבודת כוכבים ומזלות לישראל.

בא ראה פמה גרמה לו אותה אהבה שאהב אותו יותר, שגרם

זמנא, מיבעי ליה לבר נש לאזדהרא ולאסתמרא דלא יפגע ביה ההוא דינא, ואינון זמנין ידיען והא אוקמוהו.

בגין דהא כד סליק צפרא, אברהם אתער בעלמא, ואחיד ליה לדינא לקשרא ליה בהדיה. ובשירותא דתלת שעי קמיייתא נטיל דינא מאתריה לאתערא ביה ביצקב, עד דאתער צלותא דמנחה דאהדר דינא לאתריה, ואתער דינא דלתתא לאתקשרא כדינא דלעילא. דהא כדין אתקשר דינא כדינא ובעי לאזדהרא.

תו כד דינא אתער בעלמא ומותא אשתפח במתא, לא ליבעי ליה לבר נש למיהף יחידאי בשוקא והא אוקימנא מלי. אלא בעי לאסגרא גרמיה דלא יפוק לבר, פמה דאוקמוהו בנח דאסגר גרמיה בתיבותא דלא ישתפח קמי מחבלא.

ועל דא לך עמי בא בחדריך, אסגר גרמך. וסגור דלתך בעדך, דלא יתחזי קמיה דמחבלא. חבי כמעט רגע עד יעבור זעם, דבתר דאעבר דינא לית ליה רשו למחבלא לחבלא.

תא חזי, דקדשא בריך הוא, בגין רחימותא דאיהו רחים לון לישראל וקריב לון לגביה, פל שאר עמין עובדי כוכבים ומזלות שנאין לון לישראל. בגין דאינון מתרחקין וישראל קריבין.

ותא חזי, בגין רחימותא דרחים יעקב ליוסף יתיר מאחוי, אף על גב דכלהו הוו ליה אחין, מה כתיב ויתנפלו אותו להמיתו, פל שפן עמין עובדי עבודת כוכבים ומזלות לישראל.

תא חזי, פמה גרים ליה ההוא רחימותא

בא ראה פמה גרמה לו אותה אהבה שאהב אותו יותר, שגרם

עמו, וגרם להם גלות ולשכינה שגלתה ביניהם, ואף על פי שנגזרה הגזרה, ובארוהו שבשביל כתנת הפסים שעשה לו יותר, מה כתוב? ויראו אָחיו.

ויחלם יוסף חלום וגו'. רבי חייא פתח ואמר, (במדבר יב) ויאמר שמעו נא דברי אם יהיה נביאכם ה' במראה אליו אתודע בחלום אדבר בו. בא ראה כמה דרגות לדרגות עשה הקדוש ברוך הוא, כלם עומדים זה על זה, דרגה על דרגה, זו למעלה מזו, וכלן יונקות אלו מאלו כראוי להם, אלו מימין ואלו משמאל, וכלם קמנות אלו על אלו הכל כראוי.

בא ראה, כל נביאי העולם, כלם יונקים מצד אחד מתוך שתי דרגות ידועות, ואותן הדרגות היו נראות בתוך האספקלריה שאינה מאירה, שכתוב במראה אליו אתודע. מה היא המראה? כמו שנאמר [שמראה] המראה שכל הגוונים נראים בתוכה, וזוהי האספקלריה שאינה מאירה. בחלום אדבר בו, זהו אחד מששים בנבואה, כמו שבארוהו, והיא הדרגה הששית מאותה הדרגה של נבואה, והיא הדרגה של גבריאל שממנה על החלום, והרי נתבאר.

בא ראה, כל חלום שהוא כראוי, בא מן הדרגה הזו, ועל כן אין לך חלום שלא יתערכו בו דברים פוזבים, כמו שבארנו. ומשום כך מהם אמת ומהם פוזבים, ואין לך חלום שאין בו מצד זה ומצד זה. ומשום שיש בחלום הכל כמו שאמרנו, כל החלומות שבעולם הולכים אחר פתרון הפה, ובארוהו שכתוב (בראשית מא) ויהי כאשר פתר לנו פן היה. מה

דרחים ליה יתיר, דגרם ליה דאתגלי מאבוי, ואתגלי אבוי בהדיה, וגרם להו גלותא (ד) קפג ע"א) ולשכינתא דאתגליא בינייהו. ואף על גב דאתגזירת גזרה, ואוקמוה דבגין כתנת פסים דעבד ליה יתיר, מה כתיב ויראו אָחיו:

ויחלם יוסף חלום וגו', רבי חייא פתח ואמר, (במדבר יב) ויאמר שמעו נא דברי אם יהיה נביאכם יי במראה אליו אתודע בחלום אדבר בו. תא חזי, כמה דרגין לדרגין עבד קדשא בריה הוא, וכלהו קיימי דא על דא. דרגא על דרגא, דא לעיל מן דא, וכלהו ינקין אלין מן אלין פדקא חזי לון, אלין מימינא ואלין משמאלא, וכלהו אתמנן אלין על אלין, פלא כדקא יאות.

תא חזי, פל נביאי דעלמא כלהו ינקי מסטרא חדא, מגו תרין דרגין ידיען, ואינון דרגין הוו אתחזיין בגו אספקלריאה דלא נהרא, דכתיב במראה אליו אתודע, מאי הוא מראה, כמה דאתמר (ד"א ל"ג דמראה) חזו דכל גוונן אתחזיין בגווה, ודא היא אספקלריא דלא נהרא. בחלום אדבר בו, דא הוא חד משתינ בנבואה כמה דאוקמוה. ואיהו דרגא שתיתאה מההוא דרגא דנבואה ואיהו דרגא דגבריאל דממנא על חלמא וְהָא אַתְמָר.

תא חזי, פל חלמא דאיהו כדקא יאות מהאי דרגא קא אתיא, ועל דא לית לך חלמא דלא יתערבון עמיה מלין פדיבין, כמה דאוקימנא, ובגין כך מנייהו קשוט ומנייהו כדיבון, ולית לך חלמא דלא אית ביה מהאי גיסא ומהאי גיסא.

ובגין דאית ביה בחלמא כלא כדאמרן, פל חלמין דעלמא אזלין בְּתַר

פְּשָׁרָא דְּפוּמָא, וְאוּקְמוּהָ. דְּכַתְיב, (בראשית מא) וַיְהִי כַּאֲשֶׁר פָּתַר לָנוּ כֵּן הָיָה. מָאֵי טַעְמָא, בְּגִין דְּאִית בֵּיהּ בְּחֵלְמָא כְּדִיבּוּ וּקְשׁוּט, וּמְלָה שְׁלֵטָא עַל כָּלָא, וּבְגִין כֶּף בְּעֵי חֵלְמָא פְּשָׁרָא טְבָא. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, בְּגִין דְּכָל חֵלְמָא מְדַרְגָּא דְּלִתְתָּא אִיהוּ, וְדַבּוּר שְׁלֵטָא עֲלֵיהּ. וּבְגִין כֶּף כָּל חֵלְמָא אֲזֵלָא בְּתַר פְּשָׁרָא.

פְּתַח וְאָמַר, (איוב לג) בְּחֵלּוֹם חֲזִיוֹן לִילָה בְּנַפְל תַּרְדֵּמָה עַל אַנְשִׁים בְּתַנּוּמוֹת עֲלֵי מִשְׁכָּב אֲזִי יִגְלֶה אֲזִי אַנְשִׁים וּבְמִסְרָם יַחְתָּם. תָּא חֲזִי, פַּד סְלִיק בְּר נֶשׁ לְעַרְסִיָּה, מִיבְעֵי לִיָּה לְאִמְלָכָא עֲלֵיהּ מְלָכוּתָא דְשְׁמִיָּא בְּקַדְמִיתָא, וּלְבַתֵּר יִימָא חַד פְּסוּקָא דְרַחֲמֵי וְאוּקְמוּהָ חֲבַרְיָא. בְּגִין דְּהָא כַּד בְּר נֶשׁ נְאִים עַל עַרְסִיָּה, הָא נִשְׁמַתִּיהּ נִפְקָא מִגִּיָּה וְאֲזֵלָא וְשִׁטָּא לְעֵילָא, כָּל חַד וְחַד כְּפּוּם אֲרַחֲיָה וְהָכִי סְלִיקַת כְּמָה דְאַתְמָר.

מַה כְּתִיב, בְּחֵלּוֹם חֲזִיוֹן לִילָה. פַּד בְּנֵי נֶשׂא שְׂכָבֵי בְּעַרְסִיָּהוּ נִימִין וְנִשְׁמַתָּא נִפְקַת מִנִּיָּהוּ. הָדָא הוּא דְכַתְיב, בְּתַנּוּמוֹת עֲלֵי מִשְׁכָּב אֲזִי יִגְלֶה אֲזִי אַנְשִׁים. וּכְדִין קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֹדְעֵ לָהּ לְנִשְׁמַתָּא בְּהֵוָה דְרַגָּא דְקִיָּמָא עַל חֵלְמָא, אֵינּוּן מְלִין דְזַמִּינִין לְמִיתֵי עַל עֵלְמָא אוֹ אֵינּוּן מְלִין כְּפּוּם אֵינּוּן הִרְהוּרִין דְלִבִּיָּה. בְּגִין דְּבַר נֶשׁ נְטִיל אֲרַחָא דְתוֹכְחֵי דְעֵלְמָא.

בְּגִין דְּהָא לָא מוֹדְעִין לִיָּה לְבַר נֶשׁ בְּעוֹד דְאִיְהוּ קָאִים בְּתוּקְפָא דְגוּפָא (נ"א דְרוּחָא) כְּדִקְאֲמַרְן, אֵלָא מְלֵאכָא אֹדְעֵ לְנִשְׁמַתָּא וְנִשְׁמַתָּא לְבַר נֶשׁ. וְהֵוָה חֵלְמָא אִיְהוּ מְלֵעֵילָא, פַּד נִשְׁמַתִּין נִפְקִין מִגּוּפֵי וְסָלְקִין כָּל חַד וְחַד כְּפּוּם אֲרַחֲיָה. וְכַמָּה דְרַגִּין עַל דְרַגִּין, בְּרַזָּא דְחֵלְמָא כְּלָהוּ בְּרַזָּא דְחֻכְמָתָא.

הַטְעַם? מִשּׁוֹם שְׁיֵשׁ בְּחֵלּוֹם כְּזָב וְאָמַת, וְהַדְבּוּר שׁוֹלֵט עַל הַפֶּל, וּמִשּׁוֹם כֶּף צְרִיף הַחֵלּוֹם פְּתָרוֹן טוֹב. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, מִשּׁוֹם שְׁכָל חֵלּוֹם הוּא מְהַמְדַּרְגָּה שְׁלֵמָטָה, וְהַדְבּוּר שׁוֹלֵט עֲלָיו, וּמִשּׁוֹם כֶּף כָּל חֵלּוֹם הוֹלֵךְ אַחַר הַפְּתָרוֹן.

פְּתַח וְאָמַר, (איוב לב) בְּחֵלּוֹם חֲזִיוֹן לִילָה בְּנַפְל תַּרְדֵּמָה עַל אַנְשִׁים בְּתַנּוּמוֹת עֲלֵי מִשְׁכָּב אֲזִי יִגְלֶה אֲזִי אַנְשִׁים וּבְמִסְרָם יַחְתָּם. בָּא רָאָה, כְּשֶׁעוֹלָה אָדָם לְמִטָּתוֹ, הוּא צְרִיף לְהַמְלִיף עֲלָיו מְלָכוּת שָׁמַיִם בְּרַאשׁוֹנָה, וְאַחַר כֶּף יֹאמַר פְּסוּקָא אַחַד שֶׁל רַחֲמִים, וּבְאַרְוֵהוּ הַחֲבָרִים. מִשּׁוֹם שֶׁהִנֵּה כַּאֲשֶׁר אָדָם יֵשֵׁן עַל מִטָּתוֹ, הִנֵּה נִשְׁמַתוֹ יוֹצֵאת מִמֶּנּוּ וְהוֹלֶכֶת וּמְשׁוֹטְטַת לְמַעְלָה, כָּל אַחַד וְאַחַד כְּפֵי דְרַכּוֹ, וְכֶף עוֹלָה, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאָר. מַה כְּתוּב? בְּחֵלּוֹם חֲזִיוֹן לִילָה, כְּשֶׁבְנֵי אָדָם שׁוֹכְבִים בְּמִטָּתָם יִשְׁנִים וְהַנְּשָׁמָה יוֹצֵאת מֵהֶם. זֶהוּ שְׁפָתוֹב בְּתַנּוּמוֹת עֲלֵי מִשְׁכָּב אֲזִי יִגְלֶה אֲזִי אַנְשִׁים. וְאֲזִי הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מוֹדִיעַ לְנִשְׁמָה, בְּאוֹתָהּ הַדְּרָגָה שְׁעוֹמֶדֶת עַל הַחֵלּוֹם, אוֹתָם הַדְּבָרִים שְׁעֵתִידִים לְבֹא עַל הָעוֹלָם, אוֹ אוֹתָם דְבָרִים כְּפֵי אוֹתָם הַהִרְהוּרִים שֶׁל לְבוֹ, מִשּׁוֹם שֶׁאָדָם נוֹטֵל דְרַף שֶׁל תּוֹכְחוֹת הָעוֹלָם.

מִשּׁוֹם שֶׁהִנֵּה לָא מוֹדִיעִים לְאָדָם בְּעוֹד שֶׁהוּא עוֹמֵד בְּכַח הַגּוּף [נ"א שֶׁל הַרוּחַ] כְּמוֹ שֶׁאֲמַרְנוּ, אֵלָא מְלֵאכָא מוֹדִיעַ לְנִשְׁמָה, וְהַנְּשָׁמָה לְאָדָם, וְאוֹתוֹ הַחֵלּוֹם הוּא מְלַמְעֵלָה, כְּשֶׁהַנְּשָׁמוֹת יוֹצֵאוֹת מִן הַגּוּפִים וְעוֹלוֹת כָּל אַחַת וְאַחַת כְּפֵי דְרַכָּה. וְכַמָּה דְרַגּוֹת עַל דְרַגּוֹת בְּסוּד הַחֵלּוֹם, כְּלָן בְּסוּד הַחֻכְמָה. וּבֹא וּרְאָה, הַחֵלּוֹם

דרגה אחת, המראה דרגה אחת, הנבואה דרגה אחת, וכלם דרגות לדרגות אלה על אלה.

ויחלם יוסף חלום ויגד לאחיו ויוספו עוד שנא אתו על חלומותיו. מפאן שלא צריך האדם לומר את חלומו רק לאותו האדם שאוהב אותו, ואם לא - הוא גורם לו. שאם אותו החלום מתהפך לגון אחר - הוא גורם לסלקו

בא ראה שיוסף אמר את החלום לאחיו, ועל פן גרמו לו לסלק את חלומו עשרים ושנים שנים שהתעכב. רבי יוסי אמר, מנין לנו? שפתיב ויוספו עוד שנא אתו. מה זה שנא אתו? שגרמו לו בזה קטרוגים.

מה פתוב? ויאמר אליהם שמעו נא החלום הזה אשר חלמתי. שרצה מהם שישמעו לו, והוא הודיע להם אותו החלום, שאלמלא הם שהפכו אותו לגון אחר - כף התקנים, והם השיבו ואמרו, המלך תמלך עלינו אם משול תמשל בנו? ! מיד אמרו לו את פשר החלום וגזרו גזרה, ומשום כף ויוספו עוד שנא אתו. רבי חייא ורבי יוסי היו מצויים לפני רבי שמעון. אמר רבי חייא, הנה שנינו, חלום שלא נפתר כמו אגרת שלא נקראה, אם משום שהתקנים והוא לא ידע, או שלא התקנים כלל. אמר לו, התקנים ולא נודע, שהרי אותו החלום תלוי עליו כח, והוא לא נודע ולא ידוע אם התקנים ואם לא התקנים.

ואין לך דבר בעולם שטרם יבא לעולם שאינו תלוי בחלום או על ידי כרוז, שהרי נאמר שכל דבר ודבר בטרם יבא לעולם מכריזים

ותא חזי, חלום דרגא חדא, מראה דרגא חדא, נבואה דרגא חדא, וכלהו דרגין לדרגין אלין על אלין.

ויחלם יוסף חלום ויגד לאחיו ויוספו עוד שנא אתו על חלומותיו. מהכא דלא מיבעי ליה לבר נש למימר חלמיה בר להווא בר נש דרחים ליה, ואי לאו, איהו גרים ליה. דאי ההוא חלמא מתהפך לגוונא אחרא, איהו גרים לסלקא.

תא חזי, דיוסף איהו אמר חלמא לאחיה, ועל דא גרמו ליה לסלקא חלמיה תרין ועשרין שנין דאתעכב. רבי יוסי אמר, מנלן, דכתיב ויוסיפו עוד שנא אתו. מאי שנא אתו, דגרמו ליה קטרוגין בדא.

מה פתיב, ויאמר אליהם שמעו נא החלום הזה (דף קפג ע"ב) אשר חלמתי, דבעא מנייהו דישמעון ליה. ואיהו אודע להו ההוא חלמא, דאלמלא אינון דאהפכו ליה לגוונא אחרא, הכי אתקיים. ואינון אתיבו ואמרו המלך תמלך עלינו אם משול תמשל בנו. מיד אמרו ליה פשרא דחלמא וגזרו גזרה, ובגין כף ויוסיפו עוד שנא אתו.

רבי חייא ורבי יוסי הוו שכיחי קמיה דרבי שמעון, אמר רבי חייא, הא תנינן חלמא דלא אתפשר, כאגרתא דלא מתקריא. אי בגין דאתקיים ואיהו לא ידע, או דלא אתקיים כלל. אמר ליה, אתקיים ולא אתיידע, דהא ההוא חלמא חילא תליא עליה, ואיהו לא אתיידע ולא ידיע, אי אתקיים אי לא אתקיים.

ורית לך מלה בעלמא דעד לא ייתי לעלמא, דלאו איהי תליא בחלמא

או על ידא דכרוזא. דהא אתמר דכל מלה ומלה עד לא ייתי לעלמא,